

1960 DA DÜNYA KÖMÜR İSTİHSALİ TAŞKÖMÜRÜ

Yazan:

Dr. H. PIENS

Glückaf'dan Çeviren:

Behçet ALPAY

Şimdiye kadar elde mevcut muvakkat neticelere göre, 1960 yılı Dünya taşkömür istihsaline geçen seneye nazaran 77 milyon tonun üzerinde bir artış kaydetmiş ve yuvarlak olarak 1.971.000.000 ton ile şimdiye kadar elde edilen en yüksek istihsal durumuna ulaşmıştır, (adedi cetvele bakınız) Bu artış, hemen hemen münhasıran Çin Halk Cumhuriyetinin - şayet 420 milyon tonluk bir istihsal gagesine ulaşılması plânlaştırılmış olduğu takdirde - 72 milyon tonluk fazlalaşan istihsaline tekabül etmektedir.

Dünya taşkömür istihsalinde hemen hemen % 4,1 olarak elde edilen artış nisbeti takriben geçen senenin artış nisbeti derecesinde olup, böylece harp sonu Dünya kömür işletmelerinde müşahede olunan gelişme çerçevesi dahilindeki istikrar durumunu muhafaza etmektedir. Taşkömür İşletmeleri bulunan muhtelif memleketler bu gelişme çerçevesi içerisinde birbirinden çok farklı iştirak nisbetleri arz etmektedir. Bununla beraber genel olarak, taşkömürü istihsal eden önemli batı memleketlerinin ekserisinin geçen seneye nazaran üstün bir seviye elde ettiklerini ifade etmek mümkündür. Almanya, Hollanda, Hindistan, Güney Afrika Birliği, Kanada ve Avustralya gibi bir çok memleketlerde istihsal yükselmiştir. Halbuki İngilterede istihsal gittikçe 12,7 milyon ton kadar düşmüş bulunmaktadır. Geçen seneye nazaran takriben 9 milyon ton civarında yükselmiş olan satış, bununla beraber burada stok mevcudunun 6,4 milyon ton kadar azalmasını mümkün kılmıştır. Amerika Birleşik Devletlerinde yalnız Pensilvanya antrasit istihsaline tedricen düşmüş olup, buna mukabil çok daha fazla önemli bulunan bitümlü kömür ve linyit istihsaline 0,9 milyon ton kadar yükselmiştir. Diğer taraftan bazı önemli batı bloku memleketlerinde istihsal yükselmesi yavaşlamıştır. 1950 senesinden beri taşkömür istihsaline her sene daima 13 ilâ 33 mil-

yon ton raddelerinde artmış bulunan Sovyet Rusyada, son sene zarfında yuvarlak olarak ancak 5 milyon tonluk bir artış vaki olmuştur. Cinde dahi 1960 yılı istihsal artışı, geçen senenin artışının dününde ve bilhassa, 140 milyon tonluk, yani iki mislinden fazla bir istihsal artışına ulaşması icabeden 1957/58 senesindeki istihsal artışının çok altında kalmıştır. Buna rağmen Çin, 420 milyon tona ulaşmış bulunmakla, taşkömür istihsalinde, Amerika Birleşik Devletleri ve Sovyet Rusya'nın ilerisinde olarak. Dünyadaki kömür işletmelerine sahip bütün memleketlerin başına geçmiş bulunmaktadır.

Doğu bloku memleketlerindeki taşkömür istihsaline, son sene zarfında vaki gelişmenin yavaşlamasına rağmen, batı memleketlerindeki ve bilhassa Batı Avrupadakine nisbetle, senelerdenberi gayet aşikâr bir surette çok fazla genişlemiştir. Son on senelik bir seyir esnasında Batı Avrupa memleketlerinde hemen hemen % 6 ya düşmüş bulunan taşkömür istihsaline, aynı zaman süresi zarfında Doğu Bloku memleketler de yuvarlak olarak % 259 nisbetinde yükselmiştir. Bu keyfiyet Dünya taşkömür istihsalindeki iştirak hissesinin bir kayma ve yer değiştirmesini mucip olmuştur. Doğu Bloku memleketlerinde 1951 yılında yuvarlak olarak henüz daha % 10,6 bulunan bu iştirak nisbeti, 1960 yılında hemen hemen % 29'a baliğ olmuştur. Buna mukabil Batı Avrupamn Dünya taşkömür istihsaline olan iştirak nisbeti ise % 30,7 den % 21,8 e düşmüştür. Son zamanda Batıya nisbetle Doğu Bloku taşkömür istihsalinin şayını dikkat derecede farklı olan bu inkişafından mâda, Dünya taşkömür istihsalindeki diğer bir olay'da ilgi çekici mahiyettedir. Avrupa ve Kuzey Amerika ile kömür istihsaline mevzuundaki mukayesede Asya Kitasının gittikçe artan önemi, 1951 yılında Dünya taşkömürünün, Avrupa % 38,7 sini ve Kuzey Amerikada % 35,6 sim istihsal ederken, bun-